

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено вченою радою КНЛУ
від 28 квітня 2025 р., протокол № 16

Введено в дію наказом ректора КНЛУ
від 29 квітня 2025 р. № 17-а

В. Ректора

проф. Роман ВАСЬКО

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури

Рівень вищої освіти

Ступінь

Галузь знань

Спеціальність

Нормативний строк підготовки

Вимоги до рівня освіти
вступників до аспірантури

Освітньо-наукова програма

Третій (освітньо-науковий)

Доктор філософії

В Культура, мистецтво та
гуманітарні науки

B11 Філологія

4 роки

на основі 7 рівня

Національної рамки кваліфікацій

Філологія у вимірах сьогодення:

мовознавство, літературознавство,
перекладознавство

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності
В11 Філологія / Уклад.: проф. Шутова М. О., проф. Філоненко Н. Г.,
доц. Мелько Х. Б. – К.: КНЛУ, 2025. – 37 с.

Рецензенти:

Стефанова Н. О. – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри
англійської філології і філософії мови Київського національного
лінгвістичного університету.

Схвалено на засіданні кафедри германської філології “10” квітня 2025 р.,
протокол № _11_.

Завідувач кафедри германської
філології

Марія ШУТОВА

Гарант ОНП

Сергій ПОТАПЕНКО

З М І С Т

1. Пояснювальна записка	4
2. Вимоги до здобувачів на вступному іспиті до аспірантури	4
3. Структура і зміст іспиту	5
4. Основні питання із лінгвістики	6
5. Основні питання з перекладознавства	10
6. Основні питання з літературознавства	16
7. Критерії оцінювання вступного іспиту зі спеціальності.....	18
8. Рекомендована література	28
9. Додатки:.....	34
• Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації художнього тексту	34
• Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації нехудожнього тексту.....	35
• Орієнтовна схема перекладознавчого аналізу.....	36
• Орієнтовна схема літературознавчого аналізу художнього тексту....	37

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До складання вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю В11 Філологія допускаються особи, які мають ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Здобувачі повинні володіти знаннями, навичками та вміннями з університетських теоретичних курсів загального мовознавства, теорії мови (фонетики, граматики, лексикології та стилістики), порівняльної типології, теорії і практики перекладу, теорії літератури, історії зарубіжної та української літератури.

Для проведення іспиту організується комісія у складі чотирьох осіб. До складу предметних комісій включаються доктори наук та доктори філософії (кандидати наук), які проводять наукові дослідження за спеціальністю Філологія. Комісія створюється щорічно і діє протягом навчального року.

II. ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступний іспит до аспірантури за спеціальністю В11 Філологія передбачає перевірку й оцінку сформованості у здобувачів мовної та філологічної компетентностей, наявності базових знань із загального мовознавства, теорії мови, порівняльної типології, теоретичних аспектів перекладу та літературознавства, а також здатності самостійно реалізувати здобуті знання в науково-дослідній роботі з актуальних проблем сучасної філології.

Головною вимогою до теоретичної підготовки здобувачів є знання ними сучасних наукових напрямів та підходів до вивчення мови та тексту/дискурсу, а також ключових мовознавчих, перекладознавчих і літературознавчих парадигм та концепцій. Відповіді здобувача із загального мовознавства, порівняльної типології, теорії іноземної або української мов (теоретична фонетика, теоретична граматика, лексикологія, стилістика), теоретичних проблем перекладознавства та літературознавства, а також історії зарубіжної літератури повинні підтвердити достатньо повне знання (в обсязі програми вищої філологічної освіти) сучасного стану науки про мову та літературні процеси, загальної наукової проблематики та методів науково-дослідного аналізу мовних і художніх явищ. Відповідаючи на питання з теоретичних аспектів вивчення мови та літератури, здобувач повинен повністю розкрити зміст питання, показати своє вміння визначити, систематизувати та інтерпретувати мовні, перекладацькі та літературно-художні явища, виходячи із загальних закономірностей мовної системи, функціональних аспектів мовних одиниць, тенденцій побудови тексту та дискурсу, принципів і стратегій перекладу, використання перекладацьких трансформацій, розвитку літературних процесів.

III. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ІСПИТУ

Вступний іспит до аспірантури проводиться за екзаменаційними білетами. Білет складається з трьох питань.

3.1. Питання перше: Загальні і методологічні проблеми лінгвістики.

3.2. Питання друге: Загальні і методологічні проблеми, перекладознавства або літературознавства (на вибір здобувача).

Теоретична підготовка здобувача для успішного навчання в аспірантурі вимагає знання основ загального мовознавства, змісту його конкретних галузей та етапів його розвитку, ґрунтовних теоретичних знань з перекладознавства та історико-літературної обізнаності стосовно кожного періоду розвитку світової літератури.

3.3. Питання третє: Методи аналізу та інтерпретації тексту іноземною чи рідною мовами (за спеціалізацією абітурієнта).

Абітурієнт повинен на практиці застосувати вміння лінгвостилістичного, літературознавчого чи перекладацького аналізу й інтерпретації уривку тексту (художнього, публіцистичного, наукового чи науково-популярного), англійською чи рідною мовами залежно від спеціалізації та напрямку наукового дослідження абітурієнта. (див. Орієнтовні схеми лінгвістичного, літературознавчого та перекладацького аналізів художнього та нехудожнього текстів).

Лінгвостилістичний аналіз та інтерпретація уривку українськомовного (чи англійськомовного, за відповідною спеціалізацією) художнього тексту включає загальний історико-художній коментар до тексту, короткий виклад змісту уривку і його лінгвостилістичний та загальнолінгвістичний аналіз. При цьому здобувач повинен показати своє вміння бачити текст як єдине художнє ціле, інтерпретуючи його з урахуванням взаємодії мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор.

Лінгвостилістичний аналіз та інтерпретація україномовного (чи англійськомовного, за відповідною спеціалізацією) нехудожнього тексту або його уривку передбачає стислий виклад їхнього змісту, розкриття основних лінгвостилістичних і риторичних особливостей викладу, а також критичний коментар до тексту чи уривку. Здобувач повинен продемонструвати знання жанрових ознак аналізованого нехудожнього тексту, уміння визначати шляхи актуалізації виявів певної соціальної чи наукової ідеології та засобів впливу на адресата.

Перекладацький аналіз фрагменту тексту включає коментований переклад суспільно-політичних / художніх текстів обсягом 450-500 знаків з англійської мови українською та з української мови англійською.

Літературознавчий аналіз художнього тексту передбачає знання історико-культурного контексту, жанрової специфіки та поетико-стильових особливостей тексту.

IV. ОСНОВНІ ПИТАННЯ ІЗ ЛІНГВІСТИКИ

Загальне мовознавство

- Мовознавство як наука. Місце мовознавства в системі гуманітарних наук. Основні розділи та напрями мовознавства.
- Поняття наукової парадигми, її складники. Причини та напрями парадигмальних змін у лінгвістиці. Сучасні лінгвістичні парадигми.
- Знакова природа мови. Поняття про знак. Типологія знаків. Структура знака. Специфіка мовного знака у контексті унілатерального та білатерального підходів. Своєрідність мови як знакової системи. Знаковість і одиниці мови. Функції мови.
- Мова і мислення. Психофізичні та нейрологічні основи зв'язку мови і мислення. Типи мислення. Внутрішнє мовлення і мислення. Роль мови у процесі пізнання. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мислення з погляду когнітології. Мовна і концептуальна картини світу. Завдання та основна проблематика когнітивної лінгвістики. Мета, завдання та актуальні проблеми психолінгвістики й нейролінгвістики.
- Структура мови. Системно-структурна організація мови. Системний характер мови: її системні, асистемні та іносистемні елементи. Парадигматичні, синтагматичні і ієрархічні відношення між мовними одиницями. Теорія ізоморфізму і ієрархія рівнів мови. Система і норма.
- Генеалогічна та типологічна класифікації мов. Мовні універсалії.
- Мова і суспільство. Своєрідність мови як суспільного явища. Суспільні функції мови. Мова, етнос, держава. Мова і культура. Соціолінгвістика: предмет, завдання й основна проблематика. Предмет і завдання етнолінгвістики.
- Мова та історія. Причини і закономірності розвитку мови. Синхронія і діяхронія. Зовнішні та внутрішні чинники мовних змін. Темпи мовних змін.
- Традиційні методи лінгвістичних досліджень. Порівняльно-історичний метод. Прийоми зовнішньої і внутрішньої реконструкції. Метод глотохронології. Метод лінгвістичної географії. Методики структурного (структурального) аналізу: дистрибутивний аналіз, аналіз за безпосередніми складниками. Трансформаційний аналіз. Метод компонентного аналізу. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи аналізу. Лінгвостатистичні методи.
- Сучасні методи лінгвістичних досліджень. Експериментально-фонетичні методи аналізу. Дискурс-аналіз та його різновиди. Лінгвостилістичні методи аналізу тексту. Метод корпусного аналізу. Методики концептуального аналізу мови та тексту.

Теоретична фонетика

- Взаємозв'язок фонетики з іншими лінгвістичними дисциплінами.
- Артикуляційна база англійської / іншої іноземної мови. Її типові риси.
- Фонологічна система англійської / іншої іноземної мови. Фонема як базова одиниця мови; диференційні ознаки й опозиції; алофони фонем (обов'язкові та факультативні).
- Склад як фонологічна й фонетична одиниця. Структура складу в англійській / іншій іноземній мові; фонотактичні особливості та типи складів; функція складу у фонетичній структурі слова.
- Словесний наголос в англійській / іншій іноземній мові. Фонетична природа наголосу; функції наголосу в структурі слова; фонологічно релевантні ступені наголосу та основні акцентні типи слів.
- Інтонаційна система англійської / іншої іноземної мови. Визначення інтонації. Її компоненти та функції. Інтонація дискурсу. Функції інтонації в організації інформаційної структури висловлювання/тексту.
- Сучасна орфоепічна норма англійської / іншої іноземної мови. Тенденції розвитку сучасної англійської / іншої іноземної вимови. Національні стандарти англійської / іншої іноземної вимови, фактори варіативності орфоепічної норми вимови.
- Функціонально-стилістичні відмінності англійської / іншої іноземної вимови. Фоностилістика та риторика мовлення. Проблема типології інтонаційних стилів мовлення. Базові принципи класифікації функціональних (інтонаційних) стилів сучасної англійської / іншої іноземної мови. Типові просодичні параметри інтонаційного стилю (тон, фразовий наголос, темп, паузація, ритм, тембр).
- Сучасні теоретичні й експериментально-фонетичні дослідження: напрями, підходи, методи, аспекти.
- Типи фонетичної транскрипції у словниках англійської / іншої іноземної мови. Словники англійської вимови: загальна характеристика.

Теоретична граматики

- Загальна характеристика граматичної будови англійської / іншої іноземної мови.
- Мова як система. Парадигматичні та синтагматичні відношення.
- Мова як структура. Рівні мови та їх одиниці.
- Лексичні та граматичні аспекти слова.

- Типи граматичного значення. Граматичні категорії та засоби їх реалізації.
- Проблема частин мови у сучасній англійській / іншій іноземній мові.
- Частиномовна характеристика іменника.
- Граматичні категорії іменника.
- Частиномовна характеристика дієслова.
- Граматичні категорії дієслова.
- Субстантивні словосполучення в англійській / іншій іноземній мові.
- Дієслівні словосполучення в англійській / іншій іноземній мові.
- Речення. Сучасні підходи до вивчення речення.
- Текст. Основні риси та категорії тексту.
- Прагматичний аспект вивчення мовних одиниць. Теорія мовленнєвих актів.
- Аналіз дискурсу. Комунікативні постулати. Імплікатури дискурсу.

Лексикологія

- Слово як основна одиниця словникового складу і як мовний знак. Визначення слова та його основні ознаки. Референтний, функціональний та когнітивний підходи до значення слова.
- Словниковий склад мови як система: лексико-семантичні парадигми (синонімія, антонімія, полісемія, омонімія). Полісемія vs. омонімія. Синонімія як тип семантичних зв'язків у лексичній системі англійської / іншої іноземної мови. Полярність значення. Антонімія як тип контрастивних зв'язків у лексичній системі англійської / іншої іноземної мови.
- Семантична деривація як один із шляхів якісного збагачення словника. Гіпер-гіпонімія у словниковому складі англійської / іншої іноземної мови.
- Словотворення як один із шляхів кількісного збагачення словникового складу мови. Основні способи словотворення (афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, телескопія). Непродуктивні засоби словотворення (звуконаслідування, зворотне словотворення).
- Запозичення у словниковому складі англійської / іншої іноземної мови. Асиміляція запозичень. Типи запозичень у сучасній англійській мові.
- Варіанти та діалекти англійської мови, їх лексичні особливості. Соціальна класифікація словникового складу англійської / іншої іноземної мови.
- Вільні словосполучення. Умови та правила сполучуваності слів.
- Фразеологія. Сталі словесні комплекси як мовні знаки, характерні особливості та основні конститутивні ознаки.
- Енциклопедичні словники vs. лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників: одномовні (тлумачні, етимологічні, словники сленгу, словники синонімів/антонімів, словники неологізмів, фразеологічні словники,

словники-тезауруси, словники сполучуваності, ономастичні словники), двомовні (перекладні), багатомовні словники. Професійні (термінологічні) словники. Орфографічні та орфоепічні словники. Словники іншомовних слів, скорочень.

Стилістика

- Стилістика в системі мовознавчих дисциплін. Ключові поняття лінгвостилістики (стиль, образ, конотація, стилістичний контекст, стилістична синонімія, стилістичні прийоми, ефект ошуканого очікування, конвергенція, висунення).
- Поняття стилістичного значення. Стилістичне значення і конотація. Типи конотативного значення.
- Образ і образність у лінгвостилістиці. Типи образів. Структура метафоричного образу.
- Поняття функціонального стилю. Підходи до визначення та класифікації функціональних стилів. Типологія функціональних стилів сучасної англійської / іншої іноземної мови та їх загальна характеристика.
- Стилістична диференціація словникового складу сучасної англійської / іншої іноземної мови. Поняття лексико-стилістичної парадигми. Проблемні питання стилістичної класифікації словникового складу сучасної англійської / іншої іноземної мови.
- Загальна характеристика тропеїки сучасної англійської / іншої іноземної мови. Природа фігур і тропів та сфери їх творення. Фігури заміщення (якості та кількості) і фігури суміщення (тотожності, протилежності, нерівності) у контексті стилістичної семасіології. Вербальна, концептуальна та мультимодальна метафора, метонімія, оксиморон.
- Стилістичний синтаксис англійської / іншої іноземної мови. Поняття стилістичного прийому у синтаксисі. Типологія синтаксичних стилістичних прийомів.
- Стилістична фонографеміка: графічна організація тексту та графічні засоби стилістики; асонанс, алітерація, оноματοпєя.
- Стилістична морфологія сучасної англійської / іншої іноземної мови. Стилістичний потенціал частин мови і службових слів. Стилістичний потенціал граматичних категорій.
- Стилістика тексту. Стилістичне використання текстових категорій.

Основні питання з порівняльної типології

- Історія типологічних і контрастивних досліджень. Види типологічних досліджень. Методи типологічного аналізу.
- Типологія фонетичних/фонологічних та суперсегментних систем англійської / іншої іноземної та української мов. Кількісні та якісні

- характеристики фонетичних особливостей та фонологічних систем порівнюваних мов. Способи їх зіставного вивчення.
- Критерії й принципи типологічної класифікації лексики. Класи лексичних одиниць, ізоморфні й аломорфні способи словотворення в англійській / іншій іноземній та українській мовах. Основні типологічні класи фразеологізмів у порівнюваних мовах.
 - Типологія словотвірних систем англійської / іншої іноземної та української мов. Типи структурно-семантичних моделей словотвору; особливості словотворення в англійській / іншій іноземній та українській мовах.
 - Типологія морфемно-морфологічних систем англійської / іншої іноземної та української мов. Засоби вираження морфологічних категорій у порівнюваних мовах.
 - Типологія частин мови; основні критерії відокремлення частин мови; класифікація частин мови. Типологічна характеристика іменника в англійській / іншій іноземній та українській мовах.. Типологічна характеристика дієслова у порівнюваних мовах.
 - Неповнозначні (функціональні) слова, їх класи в англійській / іншій іноземній та українській мовах. Артикль як детермінант в англійській / іншій іноземній мові та його часткові лексичні й функціональні відповідники в українському мовленні.
 - Типологія синтаксичних систем англійської / іншої іноземної та української мов. Типологія словосполучень у порівнюваних мовах. Співвідношення способів синтаксичного зв'язку в словосполученнях у порівнюваних мовах.
 - Типологія простого речення англійської / іншої іноземної та української мов. Ізоморфізми й аломорфізми в структурних типах членів речень у порівнюваних мовах. Типологія складного речення в англійській / іншій іноземній та українській мовах. Співвідношення способів синтаксичного зв'язку в реченнях у порівнюваних мовах.
 - Типологія стилістичних засобів порівнюваних мов: особливості стилістичної маркованості лексичних, граматичних, фонетичних і синтаксичних одиниць в англійській / іншій іноземній та українській мовах.

V. ОСНОВНІ ПИТАННЯ ІЗ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Предмет та завдання перекладознавства

- Визначення поняття «переклад». Статус теорії перекладу. Особливості об'єкта та предмета сучасної теорії перекладу. Завдання теорії перекладу.
- Основні розділи теорії перекладу та їх місце серед інших гуманітарних дисциплін. Теоретичний опис окремих видів перекладу.

- Переклад як вид людської діяльності, переклад як процес діяльності людини, переклад як результат творчості перекладача. Перекладознавство як наукова дисципліна. Роль перекладу в розвитку світової культури, взаємозбагаченні культур і зміцненні міжнародних зв'язків.

Історія перекладу

- Зародження перекладацької діяльності. Переклад у Стародавньому Єгипті та Вавилоні. Переклад у перехідний період від стародавнього часу до раннього середньовіччя.
- Переклад у період Середньовіччя. Національні школи й перекладачі Франції, Англії та Німеччини.
- Перекладачі Відродження та Класицизму в Європі. Розвиток перекладацької думки після Гердера в Німеччині. Гумбольдт і «народний дух» у перекладі.
- Переклад у Східній Європі у XV – XVIII ст.
- Переклад у XIX – XXI ст.

Історія перекладу в Україні

- Переклад у Київській Русі в X – XIII ст. Переклад в Україні XIV – XVI ст.
- Переклад Біблії, перевидання перекладів попередніх століть. Зміни орієнтації суспільства на Західну Європу. Перекладачі Києво-Могилянської Академії (Ф. Прокопович, Д. Туптало, Максимовичі). Г. Сковорода – перекладач.
- «Енеїда» І. Котляревського і початок нової ери в історії української літератури.
- Вільні переклади й переспіви в Україні на початку XIX ст. (П. Гулак-Артемівський, Л. Боровиковський, О. Білецький-Носенко, Є. Гребінка). Переспіви і вільні переклади у другій половині XIX століття.
- Царські заборони української мови й культури в Україні. Поява видавництва у Галичині.
- Переклад у часи незалежності України (1917 – 1921) та в період Радянського Союзу.
- Переклад у післявоєнний період. Переклад в Україні наприкінці XX століття.
- Сучасний стан перекладознавства в Україні.

Лінгвістичний та нелінгвістичний аспекти перекладу

- Проблема перекладності / неперекладності. Критика нігілістичних та ідеалістичних концепцій у галузі перекладу.

- Комунікативний, мовний, літературний, культурний і семіотичний аспекти перекладу.
- Теорія перекладу і порівняльне вивчення мов. Загальна і спеціальні теорії перекладу.

Переклад і варіативність мови

- Просторова та часова варіативність мови і переклад. Варіанти полінаціональних літературних мов і переклад.
- Врахування належності цільової аудиторії перекладу до носіїв певного варіанту полінаціональної мови.
- Проблеми перекладу віддалених у часі текстів сучасною мовою.

Поняття перекладу як особливого виду комунікації

- Етапи перекладацького процесу і фактори, що впливають на цей процес. Переклад як контакт двох мов і культур. Переклад і двомовність.
- Контекст оригіналу і контекст перекладу. Мовні форми, мовні значення і позамова ситуація під час перекладу. Денотативний, конотативний і прагматичний аспекти перекладу.
- Зміст як інваріант перекладу. Інформативна структура тексту та окремих його елементів (слів, словосполучень тощо). Види екстралінгвальної та лінгвальної інформації у тексті та його врахування під час перекладу.
- Поняття функціональної інформації (домінанти) тексту та її відображення в перекладі.

Поняття точності й адекватності перекладу

- Переклад буквальний, адекватний і вільний. Шляхи досягнення адекватності в перекладі. Проблема одиниці перекладу. Рівні еквівалентності.
- Співвідношення формальних і змістових категорій у визначенні рівнів еквівалентності. Поняття (комунікативної) еквівалентності та еквіваленту.
- Теорія динамічної (функційної) еквівалентності Ю. Найди.
- Рівнева модель комунікативно-прагматичної еквівалентності й адекватності у відношенні перекладу.

Теоретичні моделі перекладу

- Теорія закономірних співвідношень, теорія рівнів еквівалентності, трансформаційна, семантико-денотативна, ситуативна та комунікативна моделі перекладу.

Перекладацькі трансформації

- Основні типи лексичних, лексико-семантичних і граматичних перетворень у перекладі: перерозподіл смислових одиниць.
- Структура і лексико-семантична зумовленість перетворень під час перекладу з іноземної мови та іноземною мовою.
- Втрати і компенсації змісту в перекладі. Диференціація значень (синонімічні відповідники), генералізація та конкретизація значень (гіпероніми та гіпоніми).
- Прийом логічного розвитку поняття (метонімічний перенос у перекладі). Прийом перефразування. Векторні заміни у перекладі. Прийоми компенсації та конденсації (компресії).

Різновиди перекладу

- Письмовий переклад, усний переклад. Науково-технічний і художній переклад.
- Жанрові теорії художнього перекладу: специфіка перекладання прозових, поетичних, драматичних творів і кінофільмів.
- Переклад, анотування та реферування. Критерії оцінки якості перекладу.

Загальна характеристика лексико-фразеологічних проблем перекладу

- Види лексико-фразеологічних відповідників згідно з теорією закономірних відповідностей: еквіваленти й аналоги (варіантні відповідники).
- Класифікація типів міжмовних лексичних відповідників за формою (конвергентні та дивергентні), за обсягом переданої екстралінгвальної інформації (повні та часткові), за характером функціонування у мові (константні й оказіональні), за способом перекладу (прямі, синонімічні, антонімічні, гіперонімічні, описові, запозичені).
- Функціональні відповідники.

«Безеквівалентна» лексика і шляхи її відтворення у перекладі

- Транслітерація і транскрипція, калькування, описовий переклад і підстановка.
- Способи відтворення реалій у перекладі.
- Прагматична адаптація елементів, що передають асоціативні реалії.
- Переклад неологізмів.

Специфіка перекладу окремих розрядів лексики

- Переклад суспільно-політичних і науково-технічних термінів.
- Експресивне вживання термінів і їхнє відтворення у перекладі.

- Відтворення власних імен, географічних назв, назв установ, організацій, періодичних видань тощо. Роль традиції у перекладі власних імен.
- Переклад інтернаціональної і псевдо інтернаціональної лексики.
- Врахування сполучуваності слів у процесі перекладу.
- Особливості перекладу усталених словосполучень.

Способи відтворення фразеологічних одиниць

- Особливості перекладу ідіоматичної фразеології.
- Збереження (повне та часткове) та втрати образності під час перекладу.
- Відтворення прислів'їв, приказок, крилатих слів та афоризмів.
- Експресивне відтворення фразеології та його відображення у перекладі.

Переклад та лексикографія

- Види лексикографічних посібників. Використання словників різних типів у перекладі: двомовних, багатомовних, тлумачних, синонімічних, фразеологічних, галузевих, словників скорочень тощо.
- Енциклопедії (друковані, он-лайнові та електронні офлайнові), довідники та їх роль у процесі перекладу.
- Ведення перекладацької картотеки та створення словника користувача в електронному словнику.

Граматичні проблеми перекладу

- Граматичні значення та їх відтворення в перекладі. Збіг і розходження граматичних моделей рідної та іноземної мови.
- Відносність граматичних відповідників. Вибір граматичних відповідників залежно від семантико-синтаксичної функції, лексичного наповнення та стилістико-експресивної функції конструкції.

Трансформаційна модель перекладу

- Граматичні трансформації під час перекладу: перестановки, заміни членів речення та частин мови, додавання та вилучення слів.
- Структурна обумовленість граматичних трансформацій. Обов'язкові граматичні заміни при відсутності деяких морфологічних категорій у мові перекладу (наприклад, передавання засобами іноземної мови видових форм рідної мови, функцій артиклів, особливих випадків уживання займенників, конструкцій із безособовими формами дієслів, які відсутні у рідній мові тощо).
- Відтворення модальності у перекладі.

- Взаємозалежність синтаксичних і лексико-семантичних перетворень під час перекладу висловлювання. Конверсивні перетворення.
- Суб'єктно-об'єктна трансформація у перекладі. Трансформація складного речення у просте і навпаки. Заміна підрядності сурядністю та сурядності підрядністю.
- Способи підкреслення смислового центру (реми) висловлювання у рідній та іноземній мовах. Шляхи подолання інверсії в реченні під час перекладу іноземною мовою.
- Комунікативне членування тексту і його відображення в перекладі.

Стилістичні та прагматичні проблеми перекладу

- Стилістична та прагматична характеристика тексту як цілого та її відтворення у перекладі.
- Поняття комунікативної мети тексту. Відтворення стилістичного забарвлення слів і граматичних зворотів (архаїзми, вульгаризми, канцеляризми, колоквіалізми тощо).
- Експресивна конкретизація під час перекладу рідною мовою.
- Прагматика перекладу. Поняття прагматичної адаптації тексту в перекладі.
- Відтворення стилістичних засобів: повторів, паралелізмів, метафор, метонімії, гри слів тощо. Розкриття алюзій та прихованих цитат. Передавання композиційних особливостей оригіналу.
- Жанрові теорії перекладу. Специфіка перекладу текстів різних жанрів (офіційно-ділових, науково-технічних, публіцистичних і художніх тощо).
- Основні особливості газетно-публіцистичного стилю у рідній та іноземній мовах та їх відображення у перекладі.

Перекладацька діяльність

- Особливості перекладацької діяльності. Організація перекладацької справи в Україні та інших країнах. Елементи наукової організації праці викладача. Інтерпретаційна позиція перекладача.

Усний переклад

- Особливості усного перекладу. Види усного перекладу.
- Послідовний переклад та його особливості. Інтерпретація тексту під час послідовного перекладу. Особливості розумових операцій перекладача у процесі послідовного перекладу.
- Синхронний переклад та його особливості. Специфіка розумових операцій перекладача-синхроніста.
- Деонтологія послідовного та синхронного перекладу.

Новітні інформаційні технології у перекладацькій діяльності

- Поняття про новітні інформаційні технології у перекладацькій діяльності та їх види.
- Історія теорії та практики машинного перекладу.
- Способи перекладу у системах комп'ютерного перекладу. Головні наявні системи комп'ютерного перекладу та їх характеристики.
- Електронна пам'ять перекладача (translation memory) та їх функціональна схема.
- Електронні словники, їх види та характеристики.
- Перекладацькі ресурси Інтернету. Використання мультимедіа-енциклопедій у перекладацькій діяльності.

Науково-технічний переклад

- Поняття фахових мов, їхній рівень абстрактності та пласти лексики. Термін, його особливості, терміносистема.
- Специфіка науково-технічного перекладу, елімінація синонімії, номіналізація термінології. Редагування перекладу науково-технічного тексту.
- Аспекти термінографії. Анотування, реферування та квазіреферування науково-технічних текстів. Запозичення та інтернаціоналізми в термінології.

VI. ОСНОВНІ ПИТАННЯ ІЗ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Тексти або їхні фрагменти для літературознавчого аналізу (Історико-культурний контекст, жанрова специфіка та поетикально-стильові особливості).

З французької літератури

1. Пруст М. У пошуках втраченого часу. («Комбре», «Сваннове кохання» з книги «На Сваннову сторону»). І частина – Комбре
2. Сартр Ж. П. Нудота
3. Камю А. Міф про Сізіфа
4. Ф. Бегбеде “Windows on the World”

З німецькомовної літератури

5. Рільке Е. М. Із «Сонетів до Орфея»
6. Тракль Г. Туга. Гродек
7. Гессе Г. Гра в бісер.
8. Музіль Р. Три жінки. Три новели.
9. Кафка Ф. Процес.
10. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти.

З англomовної літератури

11. В. Шекспір. Гамлет.

12. Джойс Д. Улісс (епізоди Лестригони).
13. Вульф В. Пані Далловей.
14. Еліот Т.С. Пісня кохання Альфреда Пруфрока.
15. Фолкнер В. Галас і шаленство.
16. Хемінгуей Е. Фієста.
17. Ф. С. Фітцджеральд. Великий Гетсбі.

Історія зарубіжної літератури

- Періодизація та основні характеристики античної літератури.
- Образ людини в епосі (на матеріалі конкретних художніх творів).
- Естетична та світоглядна своєрідність середньовічної літератури.
- Явище куртуазії у середньовічній культурі та літературі.
- Образи людини та світу в літературі Відродження (на матеріалі конкретних художніх текстів).
- Світоглядні та естетичні засади барокової літератури.
- Образи людини та світу в літературі бароко (на матеріалі конкретних художніх текстів).
- Світоглядні та естетичні засади літератури Просвітництва.
- Основні характеристики романтизму.
- Основні характеристики літератури реалізму (на матеріалі конкретних художніх текстів).
- Феномен декадансу в культурі та літературі.
- Модерністська поезія. Домінантні риси.
- Національні варіанти літератури модернізму.
- Основні характеристики літератури модернізму.
- Неоміфологічні тенденції в літературі модернізму.
- Поетика абсурду в літературі екзистенціалізму.
- Синтез філософії та літератури у творчості екзистенціалістів.
- Основні характеристики літератури постмодернізму.
- Історіографічна метапроза.
- Феномен гри у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних текстів).
- Коротке оповідання періоду постмодернізму. Тематика та проблематика.

Теорія літератури

- Поняття роду та жанру в літературознавстві.
- Епічний рід літератури та його основні жанри.
- Ліричний рід літератури та його основні жанри.
- Драматичний рід літератури та його основні жанри.
- Жанрові різновиди роману.
- Біографічний метод у літературознавстві.

- Історико-культурний метод у літературознавстві.
- Психоаналіз у літературознавчих дослідженнях.
- Міфокритика. Загальні характеристики міфу та міфологічного мислення.
- Літературна герменевтика.
- Основні засади наратології.
- Типологія наративної перспективи (фокалізації, точки зору) в художньому тексті.
- Категорія автора у теорії літератури.
- Категорія читача у теорії літератури.
- Порівняльне літературознавство як наука.
- Порівняльно-історичний (генетично-контактний) підхід у літературознавстві.
- Порівняльно-типологічний (зіставний) підхід у літературознавстві.
- Деконструкція. Ж. Деррида.
- Неомарксизм. Л. Альтюсер. А. Грамші. Ф. Джеймсон.
- Фемінізм. Поняття літературного канону та його критика.
- Новий історизм.
- Постколоніальні літературознавчі стратегії.
- Нова критика. Об'єктивний корелят.
- Метамодернізм.
- Типологія інтертекстуальності: цитата, референція, плагіат, алюзія.
- Типологія інтертекстуальності: пародія, бурлескна травестія, стилізація.

VII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

При виставленні оцінки за іспит ураховується змістовність, ґрунтовність усіх відповідей вступника на питання екзаменаційного білета, його/її орієнтування в науковій літературі за проблематикою питань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за принципом повного або неповного дотримання вимог до змісту та форми. За повне виконання вимог до змісту і до форми з усіх завдань вступного іспиту зі спеціальності здобувач може набрати **70** балів.

Оцінювання відповідей здійснюється відповідно до вимог конкретних питань екзаменаційного білета.

При виставленні підсумкової оцінки за іспит враховується змістовність і ґрунтовність усіх відповідей вступника на питання екзаменаційного білету, його мовні, комунікативні та лінгвокраїнознавчі компетентності та рівень володіння термінологічним апаратом лінгвістики, літературознавства та перекладознавства.

3.1. Оцінювання першого завдання

Перше завдання: Загальні і методологічні проблеми лінгвістики, перекладознавства або літературознавства (за спеціалізацією).

Оцінювання відповідей на **перше теоретичне питання** здійснюється відповідно до таких вимог:

зміст відповіді:

- повне викладення теоретичного питання;
- пояснення смислових, структурних, функціональних ознак та особливостей обговорюваних філологічних (лінгвістичних / літературознавчих / перекладознавчих) понять;
- надання необхідних визначень філологічних (лінгвістичних / літературознавчих / перекладознавчих) термінів і понять;
- обґрунтування теоретичної значущості філологічних (лінгвістичних / літературознавчих / перекладознавчих) явищ.

форма відповіді:

- змістовна, логічна, послідовна побудова відповіді;
- фонетично, граматично, лексично та стилістично правильне мовне оформлення.

За виконання першого завдання на вступному іспиті зі спеціальності здобувач може набрати **25 балів**.

Таблиця 1

Оцінювання першого завдання вступного іспиту зі спеціальності

Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
25	Зміст відповіді: • демонстрація знання наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • демонстрація знання основних термінів і понять та взаємозв'язку між ними; • правильне розуміння змісту основних теоретичних положень; • вміння надавати змістовний та логічний аналіз матеріалу поставленого питання; • доречність і достатність прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; • здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми. Форма відповіді: • повний, розгорнутий, логічний та аргументований виклад матеріалу з поставленого питання; • коректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; • вільне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією;	24-25 (А)

	• зв'язність і логічність викладення матеріалу; • відсутність порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; Допускається: ▪ невиконання однієї незначної вимоги до змісту або ▪ однієї незначної вимоги до форми.	
	Зміст відповіді: • демонстрація неточностей чи несуттєвих прогалин у знанні наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • недостатньо детальне розкриття предмету теоретичного питання; • неповне визначення основних філологічних (лінгвістичних / літературознавчих / перекладацьких) понять, що має тезисний характер; • відносна доречність і достатність прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; • недостатня обґрунтованість власних висновків у разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми. Форма відповіді: • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить окремі формулювання, які є нечіткими; • неточне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • часткове порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями. Допускається: • невиконання двох / трьох незначних вимог до змісту або • двох / трьох незначних вимог до форми.	21–23 (В)
	Зміст відповіді: • зміст відповіді свідчить про певні прогалини у знаннях із відповідного питання або ж про неправильне розуміння окремих аспектів теоретичної проблеми; • відповідь недостатньо детально розкриває предмет, визначення основних філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) понять носить тезисний характер; • відповідь містить незначні неточності чи несуттєві прогалини в знаннях при поясненні того чи іншого аспекту теоретичного питання; • у відповіді наведено не досить доречні приклади філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища, які є недостатньо обґрунтованими. Форма відповіді: • досить змістовна відповідь на поставлене питання, але їй бракує повноти; • не завжди правильне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але	18–20 (С)

	містить повтори і вживання слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання двох / трьох суттєвих вимог до змісту або • двох/трьох суттєвих вимог до форми.	
	Зміст відповіді: • зміст відповіді свідчить про недостатню обізнаність вступника з основними науковими теоріями і концепціями у галузі лінгвістики / літературознавства / перекладознавства; • відповідь на поставлене питання містить поодинокі суттєві помилки змістовного характеру; • у відповіді наведено недостатньо доречних прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; • відповідь містить інформацію, що не стосується змісту екзаменаційного питання. Форма відповіді: • відповідь викладена з порушенням зв'язності та логічності при поданні матеріалу; • порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, з повторами і вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання чотирьох / п'яти суттєвих вимог до змісту або • чотирьох / п'яти суттєвих вимог до форми.	15–17 (D)
	Зміст відповіді: • відповіді бракує доречних прикладів; відсутні висновки. • відповідь є цілком хибною, • відповідь містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів мовознавства / літературознавства / перекладознавства, • відповідь не відображає суті питання, не містить основних термінів та їх визначень. • у відповіді відсутня аргументація або ж є абсолютно безсистемною чи нелогічною. • відповідь не проілюстрована доречними прикладами або ж витлумачена у спотвореній формі. Форма відповіді: • некоректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; • хибне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • незв'язність і нелогічність викладення матеріалу, порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад незрозумілий із вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання шести / семи і більше суттєвих вимог до змісту або • шести / семи і більше суттєвих вимог до форми.	0–14 (F)

3.2. Оцінювання другого завдання

Друге завдання: Загальні і методологічні проблеми лінгвістики, перекладознавства або літературознавства (за іншою спеціалізацією).

За виконання другого завдання на вступному іспиті зі спеціальності здобувач може набрати **25 балів**.

Таблиця 2

Оцінювання другого завдання вступного іспиту зі спеціальності

Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
25	Зміст відповіді: • демонстрація знання наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • демонстрація знання основних термінів і понять та взаємозв'язку між ними; • правильне розуміння змісту основних теоретичних положень; • вміння надавати змістовний та логічний аналіз матеріалу поставленого питання; • доречність і достатність прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; • здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми. Форма відповіді: • повний, розгорнутий, логічний та аргументований виклад матеріалу з поставленого питання; • коректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; • вільне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • зв'язність і логічність викладення матеріалу; • відсутність порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; Допускається: ▪ невиконання однієї незначної вимоги до змісту або ▪ однієї незначної вимоги до форми.	24-25 (A)
	Зміст відповіді: • демонстрація неточностей чи несуттєвих прогалин у знанні наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • недостатньо детальне розкриття предмету теоретичного питання; • неповне визначення основних філологічних (лінгвістичних / літературознавчих / перекладацьких) понять, що має тезисний характер; • відносна доречність і достатність прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; • недостатня обґрунтованість власних висновків у разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру	21-23 (B)

	поставленого питання чи проблеми. Форма відповіді: • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить окремі формулювання, які є нечіткими; • неточне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • часткове порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями. Допускається: • невиконання двох / трьох незначних вимог до змісту або • двох / трьох незначних вимог до форми.	
	Зміст відповіді: • зміст відповіді свідчить про певні прогалини у знаннях із відповідного питання або ж про неправильне розуміння окремих аспектів теоретичної проблеми; • відповідь недостатньо детально розкриває предмет, визначення основних філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) понять носить тезисний характер; • відповідь містить незначні неточності чи несуттєві прогалини в знаннях при поясненні того чи іншого аспекту теоретичного питання; • у відповіді наведено не досить доречні приклади філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища, які є недостатньо обґрунтованими. Форма відповіді: • досить змістовна відповідь на поставлене питання, але їй бракує повноти; • не завжди правильне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить повтори і вживання слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання двох / трьох суттєвих вимог до змісту або • двох/трьох суттєвих вимог до форми.	18–20 (C)
	Зміст відповіді: зміст відповіді свідчить про недостатню обізнаність вступника з основними науковими теоріями і концепціями у галузі лінгвістики / літературознавства / перекладознавства; відповідь на поставлене питання містить поодинокі суттєві помилки змістовного характеру; у відповіді наведено недостатньо доречних прикладів філологічного (лінгвістичного / літературознавчого / перекладацького) явища; відповідь містить інформацію, що не стосується змісту екзаменаційного питання. Форма відповіді: відповідь викладена з порушенням зв'язності та логічності при поданні матеріалу; порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями;	15–17 (D)

	виклад стислий, з повторами і вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: невиконання чотирьох / п'яти суттєвих вимог до змісту або чотирьох / п'яти суттєвих вимог до форми.	
	Зміст відповіді: відповіді бракує доречних прикладів; відсутні висновки. відповідь є цілком хибною, відповідь містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів мовознавства / літературознавства / перекладознавства, • відповідь не відображає суті питання, не містить основних термінів та їх визначень. • у відповіді відсутня аргументація або ж є абсолютно безсистемною чи нелогічною. • відповідь не проілюстрована доречними прикладами або ж витлумачена у спотвореній формі. Форма відповіді: • некоректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; • хибне оперування філологічною (лінгвістичною / літературознавчою / перекладацькою) термінологією; • незв'язність і нелогічність викладення матеріалу, порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад незрозумілий із вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання шести / семи і більше суттєвих вимог до змісту або • шести / семи і більше суттєвих вимог до форми.	0–14 (F)

3.3. Оцінювання третього завдання

***Третє завдання:** Методи лінгвостилістичного, літературознавчого чи перекладацького аналізу та інтерпретації уривку тексту (художнього, публіцистичного, наукового чи науково-популярного) англійською чи рідною мовами.*

За виконання третього завдання на вступному іспиті зі спеціальності здобувач може набрати **20** балів.

Таблиця 3

Оцінювання третього завдання на вступному іспиті зі спеціальності

Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
20	Зміст відповіді: ▪ повне розуміння прочитаного уривку тексту; ▪ чіткий та послідовний аналіз основної ідеї та проблем, висвітлених у тексті; ▪ змістовна інтерпретація уривку з урахуванням взаємодії мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор, або лінгвостилістичних і риторичних особливостей викладу нехудожнього тексту;	19-20 (A)

	■ інформативна відповідність перекладу тексту його змісту; відповідність стилю усного коментаря канонам літературно-критичного дискурсу; - наявність особистої оцінки уривку із зазначенням загальних вражень та описом окремих компонентів, які зв'язують зміст тексту з його формою. Форма відповіді: • зв'язність і логічність викладення матеріалу; • відсутність порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; дотримання необхідних міжфразових зв'язків; • широка варіативність у виборі лексичних, граматичних структур та їх відповідність літературно-критичному дискурсу Допускається: • невиконання однієї незначної вимоги до змісту або • однієї незначної вимоги до форми.	
	Зміст відповіді: • недостатньо повне розуміння прочитаного уривку тексту; • недостатньо чіткий та послідовний аналіз основної ідеї та проблем, висвітлених у тексті; • недостатньо змістовна інтерпретація уривку з урахуванням взаємодії мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор, або лінгвостилістичних і риторичних особливостей викладу нехудожнього тексту; • недостатньо інформативна відповідність перекладу тексту його змісту; • неповна відповідність стилю усного коментаря канонам літературно-критичного дискурсу; • недостатня обґрунтованість особистої оцінки уривку із зазначенням загальних вражень та описом окремих компонентів, які зв'язують зміст тексту з його формою. Форма відповіді: • виклад грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить окремі формулювання, які є нечіткими; • часткове порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями. Допускається: • невиконання двох / трьох незначних вимог до змісту або • двох / трьох незначних вимог до форми.	16–18 (В)
	Зміст відповіді: • зміст відповіді свідчить про неповне розуміння прочитаного уривку художнього / нехудожнього тексту / суспільно-політичної статті; • відповідь недостатньо детально розкриває основну ідею та проблематику, висвітлені у тексті; • відповідь недостатньо враховує взаємодію мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор, або лінгвостилістичних і риторичних особливостей викладу нехудожнього тексту; • переклад тексту недостатньо відповідає його змісту; • стиль усного коментаря недостатньо відповідає канонам літературно-критичного дискурсу;	15–13 (С)

	- у відповіді наведено недостатньо обґрунтовану оцінку уривку без зазначення загальних вражень та опису окремих компонентів, які зв'язують зміст. Форма відповіді: - досить змістовна відповідь на поставлене питання, але їй бракує повноти; - порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; - виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить повтори і вживання слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: - невиконання двох / трьох суттєвих вимог до змісту або двох/трьох суттєвих вимог до форми.	
	Зміст відповіді: - зміст відповіді свідчить про недостатнє розуміння прочитаного уривку художнього / нехудожнього тексту / суспільно-політичної статті; - відповідь неточно розкриває основну ідею та проблематику, висвітлені у тексті; - відповідь не враховує взаємодію мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор, лінгвостилістичні і риторичні особливості викладу нехудожнього тексту; - переклад тексту відповідає його змісту лише у загальних рисах; - стиль усного коментаря частково не відповідає канонам літературно-критичного дискурсу; - у відповіді не наведено оцінку уривку і не зазначено загальні враження та опис окремих компонентів, які зв'язують зміст. Форма відповіді: - відповідь викладена з порушенням зв'язності та логічності при інтерпретації матеріалу; - порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; - виклад стислий, з повторами і вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: - невиконання чотирьох / п'яти істотних вимог до змісту або чотирьох / п'яти суттєвих вимог до форми.	12–10 (D)
	Зміст відповіді: - зміст відповіді свідчить про нерозуміння прочитаного уривку; - відповідь не розкриває основну ідею та проблематику, висвітлені у тексті; - у відповіді не здійснено аналіз мовних засобів художнього зображення, до яких вдається автор, або лінгвостилістичних і риторичних особливостей викладу нехудожнього тексту; - переклад тексту не відповідає його змісту; - стиль усного коментаря не відповідає канонам літературно-критичного дискурсу; - відсутність особистої оцінки уривку із зазначенням загальних вражень та описом окремих компонентів, які зв'язують зміст тексту з його формою. Форма відповіді: - некоректність лексико-граматичної та інформаційної презентації аналізованого матеріалу;	0–9 (F)

	• незв'язність і нелогічність викладення матеріалу, порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад незрозумілий із вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. Допускається: • невиконання шести / семи і більше суттєвих вимог до змісту або • шести / семи і більше суттєвих вимог до форми.	
--	---	--

3.4. Підсумкова оцінка за вступний іспит до аспірантури зі спеціальності

Підсумкова оцінка за вступний іспит до аспірантури зі спеціальності виставляється з урахуванням трьох оцінок за виконання кожного завдання.

Наприклад, на вступному іспиті зі спеціальності здобувач отримав за загальні і методологічні проблеми лінгвістики, перекладознавства або літературознавства (за спеціалізацією) **24** бали, за загальні і методологічні проблеми лінгвістики, перекладознавства або літературознавства (за іншою спеціалізацією). – **22** бали і за методи аналізу та інтерпретації тексту іноземною чи рідною мовами (за спеціалізацією абітурієнта) **14** балів. Кількість балів здобувача за виконані завдання на фаховому вступному випробуванні зі спеціальності становитиме: **24+22+14=60** балів, а підсумковий бал – **180**.

Підсумковий бал за відповіді на вступному іспиті зі спеціальності виставляється за Таблицею 4:

Таблиця 4

Таблиця переведення кількості балів за виконані завдання у шкалу балів із вступного іспиту зі спеціальності

Кількість балів за виконані завдання	Бал із фахового вступного випробування (підсумковий бал)	Кількість балів за виконані завдання	Бал із фахового вступного випробування (підсумковий бал)	Кількість балів за виконані завдання	Бал із фахового вступного випробування (підсумковий бал)
0 – 31	не склав	45	150	59	178
32	124	46	152	60	180
33	126	47	154	61	182
34	128	48	156	62	184
35	130	49	158	63	186
36	132	50	160	64	188
37	134	51	162	65	190
38	136	52	164	66	192
39	138	53	166	67	194
40	140	54	168	68	196
41	142	55	170	69	198
42	144	56	172	70	200
43	146	57	174		
44	148	58	176		

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Загальне мовознавство

1. Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Видавничий центр «Академія».
2. Бацевич, Ф. С. (2008). *Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень: підручник*. Академія.
3. Бацевич, Флорій (2010). *Нариси з лінгвістичної прагматики*. ПАІС.
4. Бацевич, Ф. С. (2019). *Нариси з теорії тексту: монографія*. Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка.
5. Білецький, А. О. (1996). *Про мову і мовознавство*. «АртЕк».
6. Зеленько, А. С. (2010). *Загальне мовознавство*. Знання.
7. Кочерган, М. П. (2003). *Загальне мовознавство*. Академія.
8. Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Довкілля-К.
9. Семчинський, С. В. (1996). *Загальне мовознавство*. АТ «ОКО».
10. Соссюр, Ф. (1998). *Курс загальної лінгвістики*. Основи.
11. *Сучасні лінгвістичні дослідження. Хрестоматія* (2016). Укладачі: Васько, Р. В., Валігура, О. Р., & Козуб, Л. С. Вектор.
12. Удовиченко, Г. М. (2001). *Загальні питання мовознавства*. Вища школа.
13. Шевельов, Ю. В. (2002). *Портрети українських мовознавців*. Видавничий дім "КМ Академія".
14. Яворська, Г. М. (2000). *Прескриптивна лінгвістика як дискурс: Мова. Культура. Влада*. Нац.акад.наук України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні.
15. Aitchison, J. (2008). *Teach Yourself Linguistics*. Contemporary Books.
16. Chomsky, N. (1993). *Language and Thought*. The Frick Collection.
17. Cutting, J. (2002). *Pragmatics and Discourse: A resource book for students*. Routledge.
18. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. (2006). E. K. Brown (Eds.). Elsevier.
19. Finch, G. *How to Study Linguistics*. (2003). Palgrave Macmillan.
20. Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2011). *An Introduction to Language*. Wadsworth Cengage Learning.
21. Halliday, M. A. K., & Webster, J. (2006). *On Language and Linguistics*. Continuum International Publishing Group.
22. Yule, G. (2010). *The Study of Language*. Cambridge University Press.

Теоретична фонетика

1. Валігура, О. Р. (2008). *Фонетична інтерференція в англійському мовленні українських білінгвів: монографія. Підручники і посібники.*
2. Васько, Р. В. (2006). *Давньогерманський консонантизм: парадигматика і синтагматика: монографія.* Вид. центр КНЛУ.
3. Захарова, Ю. М. (2014). *Прикладна фонетика.* Наук.-вид. центр НА СБ України.
4. Калита, А. А. (2001). *Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлення: монографія.* Видавничий центр КНЛУ.
5. Колесник, О. С., Гаращук, Л. А., & Гаращук, К. В. (2015). *Теоретична фонетика англійської мови.* Вид-во ЖДУ імені Івана Франка.
6. Михальчук, В. (2017). Фонологічний аналіз мови за допомогою засобів новітніх можливостей науки. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство та літературознавство),* 8, 11-19.
7. Субота, С. В. (2011). Фонологічна концепція Празької лінгвістичної школи. *Нова філологія,* 46, 207-211.
8. Юсип-Якимович, Ю. В. (2017). Поетична фонетика в дзеркалі семантики: акустичний (слуховий) світ слов'янського символізму. *Українське мовознавство,* 47/2, 101-106.
9. Crystal, D. (1992). *Dictionary of Linguistics and Phonetics.* 3rd ed. Blackwell Reference.
10. Cruttenden, A. (1986). *Intonation.* Cambridge University Press.
11. Crystal, D. (1995). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language.* Cambridge University Press.
12. Gimson, A. C. (1972). *An Introduction to the Pronunciation of English.* Arnold.
13. Jenkins, J. (2001). *The Phonology of English as an International Language.* Oxford University Press.
14. Laver, J. (1994). *Principles of Phonetics.* Cambridge: Cambridge University Press.
15. Ladefoged, P. (2003). *Phonetic Data Analysis. An Introduction to Fieldwork and Instrumental Techniques.* Oxford University Press.
16. Roach, P. (2000). *English Phonetics and Phonology.* Third edition. Cambridge University Press.
17. Wells, J. (2005). *Longman Pronunciation Dictionary.* Eighth Edition. Longman.

Теоретична грамати́ка

1. Brown, G., & Yule, G. (1983). *Discourse Analysis*. Cambridge University Press.
2. Crystal, D. (1993). *The Cambridge Encyclopaedia of Language*. Cambridge University Press.
3. Langacker, R. W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar, Theoretical Prerequisites*, Vol. I. Stanford University Press.
4. Langacker, R. W. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar, Descriptive Application*, Vol. II. Stanford University Press.
5. Larson, R. (2010). *Grammar as Science*. The MIT Press.
6. Morokhovskaya, E. Ya. (1984). *Fundamentals of Theoretical English Grammar*. Вища школа.
7. Pahlow, H. (2010). *Deutsche Grammatik – einfach, kompakt und übersichtlich*. 1. Auflage. Engelsdorfer Verlag, Leipzig.
8. Volkova, L. M. (2008). *Theoretical Grammar of English: Modern Approach*. Освіта України.
9. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1982). *A University Grammar of English*. Vyssaja skola.

Лексиколо́гія

1. Демська, О. (2010). *Вступ до лексикографії*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
10. Раєвська, Н. М. (1979). *Лексикологія англійської мови*. Вища школа.
11. Arnold, I. V. (1988). *The English Word*.
12. Jackson, H. & Amvela, E. Zé. (2007). *Words, Meaning and Vocabulary*. Continuum.
13. Lipka, L. (1992). *An Outline of English Lexicology*. Niemeyer.
14. Schläfer, M. (2009). *Lexikologie und Lexikographie: eine Einführung am Beispiel deutscher Wörterbücher*. Schmidt.
15. Stubbs, M. (2001). *Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics*. Blackwell Publishing.

Стилі́стика й інтерпрета́ція тексту

1. Єфімов, Л. П., & Ясінецька, О. А. (2004). *Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз*. Нова книга.
2. Galperin, I. R. (1981). *Stylistics*. Vyshaja skola.
3. Kukhareenko, V. A. (2003). *A Book of Practice in Stylistics: A manual*. Nova knyha.

Порівняльна типологія

1. Дубенко, О. Ю. (2005). *Порівняльна стилістика англійської та української мов.* Нова книга.
2. Жлуктенко, Ю. О. (1960). *Порівняльна граматики англійської та української мов.* Радянська школа.
3. Корунець, І. В. (2003). *Порівняльна типологія англійської та української мови.* Нова книга.
4. Кочерган, М. П. (2006). *Основи зіставного мовознавства.* Академвидав.
5. Лалаян, Н. С. (2013). *Порівняльна граматики німецької та української мов.* Нова книга.

Перекладознавство

1. Андрієнко, Т. П. (2011). *Стратегії очуження та одомашнення в перекладі художнього дискурсу з англійської мови на українську.* Вид-во Київ. Міжнародн. у-ту.
2. Григорій Кочур і український переклад: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (2004). Київ – Ірпінь, 27–29 жовтня 2003 р. / Редкол: О. Чередниченко (голова) та ін. ВТ «Перун», 280 с.
3. Зорівчак, Р. П. (1989). *Реалія і переклад.* Видавництво при Львівському університеті.
4. Кальниченко, О. А., & Подміног, В. О. (2005). *Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Частина перша: загальні питання. Стародавні часи. Навчальний посібник.* Вид-во НУА.
5. Кальниченко, О. А., & Полякова, Ю. Ю. (2011). *Українська перекладознавча думка 1920-х – початку 1930-х років: Хрестоматія вибраних праць.* Нова книга.
6. Карабан, В. І. (2002). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми.* Нова книга.
7. Карабан, В. І., Борисова, О. В., Колодій, Б. М., & Кузьміна, К. А. (2003). *Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі (вибрані граматичні та лексичні проблеми перекладу з української мови на англійську): Навчальний посібник.* Нова книга.
8. Коломієць, Л. В. (1999). Український художній переклад: від давнини до сучасності. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*, 2, 50–54.
9. Корунець, І. В. (2008). *Вступ до перекладознавства: Підручник.* Нова Книга, 512 с.

10. Корунець, І. В. (2000). *Нарис з історії західноєвропейського та українського перекладу: навч. посібник*. КДЛУ.
11. Корунець, І. В. (2000). *Теорія і практика перекладу: Підручник*. Нова книга.
12. Стріха, М. В. (2003). *Данте й українська література: досвід рецепції на тлі «запізненого націєтворення»*. Критика.
13. Стріха, М. В. (2002). *Історія й сьогодення українського поетичного перекладу (XI–XX ст.): Курс лекцій*. Простір-М, 6–139.
14. Стріха, М. В. (2006). *Український художній переклад: між літературою і націєтворенням*. Факт.
15. Ткачук, В., & Чумак, Г. (2006). *Теорія і практика машинного перекладу: Навчальний посібник до курсу теорії і практики перекладу*. Підручники і посібники.
16. Чередниченко, О. І. (2007). *Про мову та переклад*. Либідь.
17. Benjamin, D. (1989). *Translation and the Nature of Philosophy: A. New Theory of words*. Routledge.
18. Bowen, D., & Bowen, M. (1990). *Interpreting Yesterday, Today and Tomorrow*. SUNY at Binghamton, Center for Research in Translation.
19. Budick, S., & Iser, W. (1996). *The Translatability of the Space Between*. Stanford University Press.
20. Catford, J. C. A. (1965). *Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics*. Oxford University Press.
21. Clifford, J. (1997). *Routes: Travel and Translation in the Late Twentieth Century*. Harvard University Press.

Літературознавство

1. Баррі, П. (2008). *Вступ до теорії: літературознавство і культурологія*, (О. Погинайко, Пер.). Смолоскип.
2. Блум, Г. (2007). *Західний канон: книги на тлі епох* (Р. Семків, Пер.). Факт.
3. Будний, В., & Ільницький, М. (2008). *Порівняльне літературознавство: підручник*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
4. Ваховська, Н. Л. (2005). *Література кінця XIX-початку XX ст.* КНЛУ.
5. Галич, О., Назарець, В., & Васильєв, Є. (2006). *Теорія літератури: Підручник* (О. Галич, Ред.). Либідь.
6. Денисова, Т. Н. (2012). *Історія американської літератури XX ст.* Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
7. Вінквіст, Ч., & Тейлор, В. (Ред.). (2003). *Енциклопедія постмодернізму*. Вид-во С. Павличко «Основи».
8. Кассен, Б. (Ред.). (2009). *Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей* (Т. 1). ДУХ І ЛІТЕРА, 2009.

9. Шалагінов, Б. (2007). *Зарубіжна література: Від античності до початку XIX сторіччя: Історико-естетичний нарис*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
10. Іванишин, В. П. (2010). *Нариси з теорії літератури: навч. посіб.* П. В. Іванишина (Ред.). ВЦ «Академія».
11. Уліцька, Д. (Ред.). (2006). *Література. Теорія. Методологія* (С. Яковенко, Пер.). Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
12. Ковалів, Ю. І. (2007). *Літературознавча енциклопедія: У 2-х томах* (Т 1, Т 2). ВЦ «Академія».
13. Наливайко, Д. С., & Шахова, К. О. (1997). *Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму*. Заповіт.
14. Наливайко, Д. (2007). *Компаративістика й історія літератури*. Акта.
15. Наливайко, Д. (2006). *Теорія літератури й компаративістика*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
16. Павличко, С. (2001). *Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті*. Основи.
17. Наливайко, Д. (Ред.). (2009). *Сучасна літературна компаративістика: антологія*. Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
18. Ткаченко, А. (1998). *Мистецтво слова (Вступ до літературознавства)*. Правда Ярославиців.
19. Шахова, К. (2001). *П'ять німецьких лауреатів нобелівської премії з літератури*. Юніверс.
20. Aberbach, D. (2019). *Literature and poverty: from the Hebrew Bible to the Second World War*. Routledge.
21. Bisschop, W. T. C. (2020). Interpretation and Aesthetic Appreciation. *Journal of Literary Theory*, 14(1), 1–9.
<https://doi.org/10.1515/jlt-2020-0001>
22. Blamires, H. (2021). *Guide To Twentieth Century Literature In English*. Routledge.
23. Bradbury, M., & Ruland, R. (1991). *From Puritanism to Postmodernism. A History of American Literature*. Penguin Books.
24. Cloutier, J.-C. (2019). *Shadow archives: the lifecycles of African American literature*. Columbia University Press.
25. Cohen, R. (2022). *New directions in literary history*. Routledge.
26. Fang, W. (2018). *TENSIONS IN WORLD LITERATURE: between the local and the universal*. Palgrave Macmillan.
27. Ingo Berensmeyer. (2021). *Cambridge Handbook of Literary Authorship*. Cambridge University Press.
28. Marrs, C., & Hager, C. (2019). *Timelines of American literature*. Johns Hopkins University Press.
29. Owusu, P. (2021). *SPECTRES FROM THE PAST: slavery and the politics of history in west African and African-American literature*. Routledge.
30. Zipfel, F. (2020). The Pleasures of Imagination. Aspects of Fictionality in the Poetics of the Age of Enlightenment and in Present-Day Theories of Fiction. *Journal of Literary Theory*, 14(2), 260-286.

ДОДАТОК 1

Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації художнього тексту

Аналіз та інтерпретація уривку художнього тексту передбачають:

1. Короткий огляд біографії та творчої діяльності автора запропонованого тексту. Розкриття особливостей індивідуального авторського стилю
2. Визначення жанрових ознак твору, його місця в літературній спадщині автора, а також у контексті літератури конкретної країни чи світової літератури.
3. Короткий виклад змісту запропонованого уривку з визначенням місця й часу дії, її безпосередніх учасників та перебігу основних подій.
4. Огляд композиційних особливостей тексту: його побудова, форма презентації, оповідна перспектива.
5. Характеристика стилістичної тональності тексту та ставлення автора/ оповідача до зображуваного.
6. Комплексний лінгвістичний аналіз уривку із визначенням ролі й місця мовних (граматичних, лексичних, словотвірних, тропейних) засобів у побудові смислової перспективи тексту з опорою на найбільш значущі лінгвостилістичні (фонетичні, графічні, морфологічні, лексичні, синтаксичні, семасіологічні) стилістичні прийоми в аспекті їх ролі у створенні домінантних стилістичних ефектів. При цьому передбачається вміння здобувача аналізувати текст як єдине художнє ціле з орієнтацією на зіставлення та взаємодію мовних засобів художнього зображення, які використовуються автором.
7. Визначення головної ідеї проаналізованого тексту, реконструкція його смислової структури на основі виявлення особливостей взаємозв'язку форми та змісту, висловлення власної думки щодо прочитаного.

ДОДАТОК 2

Орієнтовна схема лінгвостилістичного аналізу й інтерпретації нехудожнього тексту

1. Зазначте **автора** та **джерело** тексту (газета, журнал, науковий вісник, наукова монографія, збірник статей і т.ін.)
2. Проаналізуйте **заголовок/назву** публікації. Визначте основні риси заголовку, що впливають з традицій тієї чи іншої лінгвокультури. Прокоментуйте застосування у заголовку стилістичних засобів та прийомів.
3. Стисло викладіть **зміст** тексту.
4. Визначте, які **види обґрунтування** (дедуктивний чи індуктивний) використовує автор для аргументації чи пояснення фактів.
5. Проаналізуйте **формальну організацію** тексту (*вступ, основна частина, висновки*). Які техніки написання вступу та висновків використовує автор? (звертання до читача, згадування відомої інформації, риторичні питання, визначення причин написання статті, передбачення на майбутнє, підсумовування, посилання на інших авторів)?
6. Визначте **основні характеристики** аналізованого тексту: стиль з урахуванням цільової аудиторії (офіційний, неофіційний), **тональність** (іронічна, гумористична, інтригувальна, академічна, переконувальна, дидактична тощо), **форма викладу** (авторське мовлення, непряма мова, пряма мова, наукова дискусія, узагальнення тощо).
7. Визначте **стилістичні особливості** тексту: підбір лексики, використання термінології, синтаксичних конструкцій, засобів візуалізації і т.ін. Проаналізуйте основні риторичні фігури і стилістичні засоби та досягнутий ефект.
8. Визначте характер **авторизації** тексту: відсторонений чи залучений, з прямим чи опосередкованим вираженням думки, з наполегливою чи м'якою аргументацією. Прокоментуйте ідеологічну/наукову позицію автора та її відображення в тексті.
9. Розкрийте Ваше власне ставлення до проблеми, висвітленої у тексті, Чи погоджуєтеся /не погоджуєтеся Ви з автором? Аргументуйте свою думку.

ДОДАТОК 3

Орієнтовна схема перекладознавчого аналізу

1. Визначити функціональний стиль / дискурс, а також жанр / тип тексту вихідного тексту.
2. Окреслити функціонально-стилістичну специфіку стилю / дискурсу, жанру / типу тексту в вихідній лінгвокультурі / цільовій лінгвокультурі.
3. З'ясувати лексико-семантичну, граматичну, синтаксичну домінанти вихідного тексту.
4. Виокремити ідіостилістичні й текст-типологічні / жанрові *домінуювальні* / *інваріантні* характеристики вихідного тексту.
5. Виокремити ідіостилістичні й текст-типологічні / жанрові *факультативні* / *варіативні* характеристики вихідного тексту.
6. Описати ключові «зони» перекладацьких труднощів відповідно до функціонально-стилістичної приналежності вихідного тексту з акцентом на ідіостилістичних й текст-типологічних його складових.
7. Проаналізувати адекватність / еквівалентність перекладацьких рішень у відтворенні текст-типологічних / жанрових ознак вихідного тексту в перекладі.
8. Проаналізувати адекватність / еквівалентність перекладацьких рішень у відтворенні ідіостилістичних ознак вихідного тексту в перекладі.
9. Установити ступінь адекватності / еквівалентності вихідного тексту в перекладі.
10. Надати свої рішення окремих перекладацьких завдань перекладу запропонованого для аналізу вихідного тексту.

ДОДАТОК 4

Орієнтовна схема літературознавчого аналізу художнього тексту

1. Історико-культурний контекст художнього тексту:
 - епоха;
 - напрям, до якої належить поданий текст;
 - характеристика базових кодів (історичний момент; уявлення про людину і світ у цей час; провідні образи, теми, мотиви тощо).
2. Жанрова специфіка. Слід вказати, до якого жанру (жанрового різновиду) належить аналізований текст або його фрагмент, і дати визначення цього жанру (жанрового різновиду).
3. Поетикально-стильові особливості. Необхідно знайти в аналізованому тексті чи його фрагменті структурні та стильові маркери відповідного напрямку, течії та проінтерпретувати їх.
4. Проаналізувати поданий текст з перспективи окремої літературної теорії (наприклад, феміністичної).